

Ървинг Стоун

СТРАДАНИЕ И ВЪЗТОРГ

София, 2021

Преводът е направен по изданието:

IRVING STONE

THE AGONY AND THE ECSTASY

Copyright © 1961 by Doubleday & Company Inc.

This translation published by arrangement with Doubleday, an imprint of
The Knopf Doubleday Group, a division of Penguin Random House, LLC.

c/o Anthea Agency, Sofia

© Издателство „Изток-Запад“, 2021

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на „Изток-Запад“.

Стиховете на Микеланджело Буонароти и на Витория Колона са превод на Драгомир Петров, цитатите от „АД“ на Иван Н. Иванов.

© Тодор Вълчев (I–VI), Сидер Флорин (VII–XI), превод, 2021

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2021

ISBN 978-619-01-0794-1

ЪРВИНГ СТОУН

СТРАДАНИЕ

—И—

ВЪЗТОРГ

БИОГРАФИЧЕН РОМАН
ЗА МИКЕЛАНДЖЕЛО

Превод от английски

Тодор Вълчев

Сидер Флорин

СЪДЪРЖАНИЕ

Книга I. Ателието	7
Книга II. Градът със скулптурите.....	61
Книга III. Дворецът.....	101
Книга IV. Бягството	181
Книга V. Градът	263
Книга VI. Исполинът	339
Книга VII. Папата.....	429
Книга VIII. Медичите	519
Книга IX. Войната.....	581
Книга X. Любов.....	633
Книга XI. Куполът	677
За автора.....	717

ЛЮБОВНИКЪТ И СКУЛПТОРЪТ

*Художникът добър не е родил идея,
която мрамор някой под повърхността
си да не крие. Ала само мисълта,
ръката му повела, знае път до нея.*

ХУДОЖНИКЪТ И ТВОРБАТА

*Кажки, жена, как може образът, изтръгнат
от твърд планински камък с острия резец,
да надживее собствения си творец,
когото вековете в пепел ще превърнат?*

КРАСОТАТА И ХУДОЖНИКЪТ

*Изящното изкуство овладява всеки,
ако със тайната му Бог го е създал,
ако в упорството остане дълголетен.*

*И ако зрящ за тайнствените му пътеки
родил съм се в света, от гняв разкъсван цял,
вий огъня, че му принадлежа, винете.*

Микеланджело Буонароти

КНИГА I

АТЕЛИЕТО

Той седеше пред огледалото в спалнята на втория етаж и скицираше слабите си бузи със силно изпъкнали скули, плоското, широко чело, ушите, разположени доста назад, тъмната коса, която падаше напред на къдрави кичури, и раздалечените кехлибарени очи с дълги мигли.

„Не съм устроен добре – помисли си тринайсетгодишният юноша, сериозно съсредоточен. – Главата ми е несъразмерна – това чело е прекалено издадено за устата и долната челюст. Трябвало е да използват отвес.“

Сухият юноша се попремести лекичко, та да не събуди четиримата си братя, които спяха зад него, и даде ухо към „Виа дел Ангуилара“, за да дочуе сигнала на приятеля си Граначи. После, с бързи шрихи на молива, се залови да оправи образа си: уголеми очите, заобли челото, разшири лицето, направи устните по-пълни, а челюстта – по-голяма. „Ето – помисли си той, – сега изглеждам по-добре. Прекалено неправилното лице не може да се прерисува, ако първом не се нанесе на хартията точно – като плановите за фасадата на Флорентинската катедрала.“

Трели на птича песен долетяха през високия прозорец, който той бе отворил, за да влезе свеж утринен въздух. Юношата скри рисувателния си лист под възглавницата на леглото, спусна се безшумно по витата каменна стълба и излезе на улицата.

Приятелят му Франческо Граначи беше осемнайсетгодишен младеж, една глава по-висок от него, с коса със сламен цвят и будни сини очи. От една година Граначи го снабдяваше с материали за рисуване, даваше му убежище в дома на родителите си отсреща на „Виа дей Бентакорди“ и му носеше отпечатащи, вземани тайно от ателието на Гирландайо. Макар и син на богато семейство, на десет години Граначи бе станал ученик на Филипино Липи, на тринайсет бе позирал за централната фигура – съживения младеж – във фреската „Свети Петър възкресява племенника на императора“ в черквата „Санта Мария дел Кармине“, оставена недовършена от Мазачо, а сега беше ученик при Гирландайо. Граначи гледаше през пръсти на собственото си учение, ала веднага забелязваше дарованието у другите.

– Наистина ли ще дойдеш с мен този път? – попита развълнувано той.

– Да, това е подаръкът, който ще си направя за рождения си ден.

– Чудесно! – Граначи хвана под ръка младия си приятел и го поведе по извиващата се „Виа дей Бентакорди“, която минаваше по елипсата на някогашния римски амфитеатър, а после покрай високите зидове на затвора „Стинке“. – Помни какво ти казах за Доменико Гирландайо! Пет години съм негов ученик, та го познавам добре. Бъди скромен. Той обича учениците му да го ценят.

Те вече бяха свърнали по „Виа Гибелина“, точно над Гибелинската порта, където свършваше втората крепостна стена на града. Минаха край великолепно каменна постройка – „Палацо Барджело“ с неговия живописен двор, а после, след като свиха вдясно по „Виа дел Проконсуло“ – покрай „Палацо Паци“. Юношата погали нежно неправилните, грубо изсечени камъни на стените му.

– Да побързаме – подкани го Граначи. – Сега е най-удобното време да хванем Гирландайо – преди да се е заел с рисуване.

Двамата вървяха с неравни крачки по тесните улички, минаха по улица „Железарска“ с нейните каменни дворци и външни стълбища от дялан камък, водещи към веранди. После тръгнаха по „Виа дел Корсо“ и зърнаха вдясно, през тясната като процеп „Виа дей Тедалдини“, част от червения покрив на Флорентинската катедрала, а след още една пряка видяха вляво „Палацо дела Синьория“ с неговите сводове и прозорци, с кафеникавата каменна кула, забила зъбери в бледосиньото, утринно флорентинско небе. За да стигнат до ателието на Гирландайо, трябваше да пресекат площад „Стари пазар“, където пред месарниците висяха на куки прясно заклани говеда, разсечени по гръбнака и широко разтворени. Оттук имаха съвсем малко път – по „Улицата на художниците“ до ъгъла на „Виа дей Таволини“, където се озоваха пред отворената врата на Гирландайовото ателие.

Микеланджело се спря за миг да погледне Донателовия мраморен Сан Марко, поставен във висока ниша на черквата „Орсанмикеле“.

– Скулптурата е най-голямото изкуство! – възкликна той с трептящ от възнеение глас.

Граначи се изненада, че през тези две години, откак дружаха, приятелят му бе крил отношението си към скулптурата.

– Не съм съгласен с теб – отвърна спокойно той. – Хайде, стига си зяпал, че ни чака работа.

Микеланджело въздъхна дълбоко. После двамата влязоха в ателието на Гирландайо.

Ателието беше обширно и високо помещение, в което се носеше остър мирис на бои и въглен. В средата имаше маса от груби дъски, сложени на магарета, около която седяха прегърбени пет-шест млади ученици. В един ъгъл някакъв мъж стриваше бои в хаван. По страничните стени бяха окачени цветни картони* на завършени вече стенописи – „Тайната вечеря“ в черквата „Онисанти“ и „Призоваване на първоапостолите“ за Сикстинската капела в Рим.

В един уединен кът в дъното, на подиум, седеше около четирийсетгодишен мъж, чиято широка работна маса беше единственото подредено място в ателието. На нея бяха строени в прави редици пера, четки, скицници, на кукички висяха ножици и други потреби, а зад масата, по полиците на стената, се виждаха томовете илюстрирани ръкописи. Граначи се спря пред масата на учителя си.

– Синьор Гирландайо, това е Микеланджело, за когото ви говорих.

Микеланджело усети да го пронизват две очи, които се славеха с това, че само с един поглед можеха да видят и забележат повече неща, отколкото очите на който и да било художник в Италия. Но и момчето не падаше по-долу: очите му, сякаш сребровърхи пера, вече рисуваха в скицника на ума седналия пред него художник в синьо палто и червено наметало, което да го пази от мартенския хлад, червената барета, чувственото лице с пълни, тъмnochервени устни, изпъкналите под очите скули, дълбоко хлътналите бузи, буйната черна коса, разделена на път по средата и падаща върху раменете, дългите гъвкави пръсти на дясната ръка, обхванали шията. Микеланджело си припомни думите на Гирландайо, които Граначи му бе предал преди няколко дни:

„Жалко, че сега, когато започнах да разбирам това изкуство, не разполагам с всичките стени на Флоренция, та да ги зографисам.“

– Кой е баща ти? – попита Гирландайо.

– Лодовико ди Лионардо Буонароти-Симони.

– Чувал съм това име. На колко години си?

– Тринайсет.

– При нас учението започва на десетгодишна възраст. С какво си се занимавал през последните три години?

– Губих си времето да уча латински и гръцки в училището на Франческо да Урбино.

* Картони – рисунка, от която се копират фреските върху самата стена. [Всички бележки без изрично отбелязаните са на преводачите.]

Крайчецът на винените Гирландайови устни се сви, от което пролича, че този отговор му хареса.

– Умееш ли да рисуваш?

– Мога да се науча.

Граначи, който искаше да помогне на приятеля си, но му бе невъзможно да разкрие, че е вземал от ателието отпечатъци, за да ги копира Микеланджело, каза:

– Той има добра ръка. Изрисувал е стените на бащината си къща в Сетиняно. Има една рисунка, един сатир...

– Аха, стенописец – присмя се Гирландайо. – Ще си имам съперник на стари години.

Микеланджело бе толкова неспокоен, че прие сериозно думите на Гирландайо.

– Никога не съм опитвал боя. Не съм по боите – каза той.

Гирландайо понечи да отговори, но се спря за малко.

– Много си скромен, няма що. Но не можеш да станеш мой съперник, и то не защото ти липсва дарба, а защото нямаш отношение към багрите.

Микеланджело по-скоро почувства, отколкото чу, как Граначи изпухтя зад него.

– Не исках да кажа това.

– Виждаш ми се дребен за годините си. Твърде си слабичък за тежката работа в нашето ателие.

– За да рисува човек, не му трябва здрави мускули.

Микеланджело се усети, че го подвеждат да казва каквото не трябва и че на всичко отгоре повишава глас. Учениците се бяха обърнали да слушат спора. След миг добродушният нрав на Гирландайо надделя.

– Добре, да речем, че те оставя да скицираш нещо. Какво ще си избереш?

Микеланджело обиколи с поглед ателието – тъпчеше се с впечатления, тъй както селянчетата се тъпчат с цели чепки при гроздобер наесен.

– А защо не ателието?

Гирландайо се засмя снизходително, като че го бяха избавили от неловко положение.

– Граначи, дай на Буонароти хартия и въглен. А сега, ако нямате нищо против, ще се заема пак с работата си.

Микеланджело си избра удобно място до вратата, откъдето имаше най-добър поглед към ателието, и седна да рисува. Граначи се засуети около него.

– Защо ти трябваше да избираш такава трудна тема? – каза той. – Ще ти отнеме много време. Той ще забрави, че си тук...

У Микеланджело око и ръка добре се допълваха и улавяха същественото в обширното помещение: работната маса в средата с учениците от двете ѝ страни, Гирландайо на подиума под северния прозорец. За пръв път, откакто бе прекратил прага на ателието, Микеланджело дишаше нормално. Усети, че някой се надвесил над рамото му.

– Не съм свършил – каза момчето.

– Това е достатъчно – отговори Гирландайо, взе хартията и се вгледа за миг в нея. – Та ти си работил в друго ателие! При Росели, нали?

Микеланджело знаеше, че Гирландайо не обича Росели, който ръководеше единственото друго ателие за живописци във Флоренция. Преди седем години папа Сикст IV бе повикал в Рим Гирландайо, Ботичели и Росели да направят стенописи за новозавършената Сикстинска капела. Росели бе допаднал на църковния глава с крещящото червено, яркия ултрамарин и разкрасените със златен бронз облачета, дипленици и дървеса и бе спечелил тъй желаната парична награда.

Момчето поклати отрицателно глава.

– Рисувал съм в училище, когато учителят ни Урбино не ме гледаше. Правил съм копия на Джото в „Санта Кроче“ на Мазачо в „Санта Мария дел Кармине“...

Успокоен, Гирландайо каза:

– Граначи е бил прав. Здраво пипаш.

Микеланджело протегна ръка и я обърна с дланта нагоре.

– Това е ръка на каменоделец – рече гордо той.

– В ателие за стенопис няма особена нужда от каменоделци. Ще те приема за ученик, само че при условията, които поставям на десетгодишните. За първата година трябва да платиш шест флорина...

– Нищо не мога да ви платя.

Гирландайо го изгледа остро.

– Буонароти не са селяни бедняци. Щом баща ти иска да се учиш в ателие...

– Баща ми ме пердаши винаги щом спомена за рисуване.

– Но аз не мога да те приема, ако баща ти не подпише декларация пред Гилдията на лекарите и аптекарите*. Ами като му кажеш, няма ли пак да те набие?

– Ще се оправдая с това, че настоявате да ме вземете. И още – че ще му платите шест флорина за първата година, осем за втората и десет за третата.

Очите на Гирландайо светнаха гневно.

– Та това е нечувано! Не стига че ще те учи, ами и да плащам!

Човекът, който стриваше бои, гледаше през рамо тази сцена и въртеше чукалото в празното пространство. Учениците на масата вече не си даваха вид, че работят. Учителят и бъдещият ученик си бяха разменили местата, сякаш Гирландайо беше този, който търсеше Микеланджело и се нуждаеше от него. Микеланджело вече виждаше как на устата на Гирландайо трепти едно „не“. Но не отстъпи от своето и без да прояви неуважение нито към по-възрастния, нито към себе си, го гледаше право в очите, като че искаше да му каже: „Трябва да приемеш. Само ще спечелиш от това.“

Ако беше проявил и най-малко колебание, Гирландайо би му обърнал гръб. Ала пред тази твърда упоритост художникът изпита неволно възхищение. И той оправда славата си на човек „обичлив и обичан“, като каза:

– Явно че никога няма да завършим хора на Торнабуони без твоята безценна помощ. Доведи баща си.

Когато излязоха отново на „Виа дей Таволини“, по която бяха плъпнали подражали търговци, Граначи прегърна поривисто малкия си приятел.

* В тази гилдия са членували и художниците.

– Ти наруши всички норми. Но те приеха!

Микеланджело възнагради приятеля си с една от онези свои редки топли усмивки, при които кехлибарените му очи на жълти и сини точки светваха. Тази усмивка извърши онова, което моливът му бе дирил пред огледалото: разтвореха ли се в щастлива усмивка, разкривайки силни, бели зъби, устните му ставаха попълни, а брадата се издаваше напред тъй, че се получаваше скулптурна симетрия с горната половина на лицето.

Когато Микеланджело минаваше край къщата на Данте Алигиери и каменната Бадия, струваше му се, че минава през художествена галерия – защото тосканецът се отнася с такова нежно чувство към камъка, каквото влюбеният пази за изгората си. Още от времето на своите прадеди – етруските – хората от Фиезоле, Сетиняно и Флоренция ломат камъка от планините, мъкнат го с волове до дворовете си, режат го, цепят го, строят от него къщи и дворци, черкви и лоджии, укрепления и зидове. Още като дете тосканецът сеща неговия допир, познава мириса и вкуса както на външната му обвивка, тъй и на сърцевината му, знае как му влияят жаркото слънце, дъждът, пълнолунието, студеният планински вятър. Хиляда и петстотин години неговите предци обработват местния пиетра серена*, въздигнали са от него град, тъй шеметно красив, че Микеланджело и поколения преди него са възкливали: „Изгубя ли от поглед Флорентинската катедрала, ще умра!“ Двата стигнаха до дърводелищата в приземния етаж на къщата на „Виа дел Ангуилара“, където живееше под наем фамилията Буонароти.

– Довиждане, както е казала лисицата на кожаря – закачи го Граначи.

– О, че ще има дране, ще има – отвърна мрачно Микеланджело, – но за разлика от лисицата, ще се отърва жив.

Той свърна покрай острия ъгъл във „Виа дей Бентакорди“, махна на двата коня, подади глави от отвора на обора отсреща, и се изкачи по задната стълба в кухнята.

Масехата му правеше любимото си ястие: рано сутринта бе опържила в масло пилета и ги би скълцала на кайма с кромид, магданоз, яйца и шафран. Направила бе равиоли от сланина, свинско, брашно, карамфил, джинджирил и заедно с пилешката кайма ги бе наредила между пластове от курабии, фурми и бадеми. Преди да се сложи в огъня, ястието бе оформено като торта и покрито с тесто.

– Добро утро, майко.

– О, Микеланджело! Днес имам нещо специално за теб: една салата песен!

Името на Лукреция ди Антонио ди Сандро Убалдини да Каляно беше по-дълго от списъка на нейната зестра; как иначе една толкова млада жена би се омъжила за четирийсет и три годишен, посивял вече вдовец с петима сина и би готвила за девет души?

Всяка заран тя ставаше в четири, за да стигне на пазара тъкмо когато по калдъръмените улици заприичдат селяните със своите каруци, пълни с пресни плодове и зеленчуци, яйца и сирене, месо и пилета. Не че опразваше каруците им,

* Декоративен камък с въздушносин цвят. Открива се в околностите на Флоренция.

но поне облекчаваше техния товар, като си избираше от стоката още преди да е разнесена по сергиите: най-вкусния и крехък зелен фасул, грах, чудесни смокини и праскови.

Микеланджело и четиримата му братя ѝ викаха *IL Migliore*, сиреч „Най-доброто“, тъй като всичко, което слагаше в гозбите си, трябваше да бъде най-добро. Призори тя се връщаше у дома, награбила пълни кошници. Не държеше много на облеклото си, не полагаше грижи за своето обикновено мургаво лице с мъх по страните и горната устна, за опънатата назад коса, лишена от блясък. Но като я наблюдаваше как със зачервени бузи и радост в очите наглежда яденето, как снове с достойнство и грация от огъня до гледжосаните бурканчета с подправки, за да ръси „тортата“ със ситно смлени канела и индийско орехче, без да забравя какво има да върши всяка секунда от дългия предобед, на Микеланджело му се струваше, че от нея се излъчва някакво сияние.

Той познаваше мащехата си като кротко създание на всяка крачка в семейния живот, но не и в кухнята: тук тя бе лъвица и с нищо не се отличаваше от яростния Мардзоко, лъва пазител на Флоренция. В цветуща Флоренция носеха екзотични подправки и ядима от цял свят: алое, куркума, кардамон, чубрица, риган, гъби, трюфели, млени орехи. Но уви, те струваха скъпо. Микеланджело, който спеше с братята си в стаята до спалнята на родителите, често дочуваше сутрешните спорове на баща си и мащеха си, докато тя се обличаше за пазар.

– На ден ти трябва да херинги и хиляда портокала.

– Лодовико, кога най-сетне ще престанеш да цедиш косъма на две? Какъв човек си – готов си да ходиш с пълна кесия и празен стомах!

– Празен стомах? От триста години никой Буонароти не е лягал гладен. Негли не ти нося всяка неделя прясно телешко от Сетиняно?

– Защо трябва да ядем всеки ден телешко, когато пазарът е пълен с прасенца сукалчета и гълъби?

Загубеше ли спора, Лодовико се навеждаше начумерен над сметките си, убеден, че не ще може да преглътне и хапка от задушеното пилешко, бадемите, сланината, захарта, карамфила и скъпия ориз, с които младата му безотговорна жена го разоряваше. Но когато благоуханните миризми проникваха малко по малко под кухненската врата, през дневната в кабинета му, те разяждаха страховете, гнева и терзанията; и към единайсет часа той вече можеше да изйде и вол.

Лодовико излапваше разточителния обед, после отдръпваше стола си от масата, потупваше се по шкембето с широко разперени пръсти и изричаше думите, без които денят на тосканеца е мрачен и празен: „Наядох се добре.“

След този комплимент Лукреция прибираще останките за лека вечеря, оставяше прислужницата да мие съдовете, качваше се горе и спеше до тъмно, запълнила деня си и изживяла всичката му радост.

Но с Лодовико ставаше друго – сега той минаваше по път обратен на сутрешното изкушение. С течение на часовете храната се смилаше, споменът за фините благоухания избледняваше, мъчителният въпрос колко му струва този обед започваше да го яде и Лодовико отново се ядосваше.

Микеланджело мина през празната дневна с тежката дъбова скамейка пред камината, с огромното духало, подпряно на самата камина, със столовете с кожени облегалки и седалки – все разточителства, които си бе позволил родоначалникът на фамилията. Следващата стая, която също гледаше към „Виа дей Бентакорди“ и оборите, беше бащиният му кабинет – за него Лодовико бе направил в дърводелницата долу триъгълно писалище, та да го вмести в правия ъгъл, образуван от пресичането на двете улици в този край на някогашния амфитеатър. Тук Лодовико седеше приведен над своите сиви, подвързани с пергамент сметководни книги. Откак Микеланджело се помнеше, баща му се занимаваше само с едно – все правеше сметки как да избегне разходите и да запази жалките останки от състоянието на Буонароти. Началото на това състояние бе сложено през 1250 г., но сега от него бяха останали само един чифлик в Сетиняно и една къща, правото върху която законът им оспорваше; тя се намираще недалеч от дома, където живееше под наем.

Лодовико чу стъпките на сина си и вдигна глава. Природата го бе дарила щедро само с едно – буен косъм. Той имаше разкошни мустаци, които се сливаха с брада, подрязана четвъртито половин педя под долната челюст. Косата му бе прошарена. Усилните години на сметководните книги и семейните анали бяха вдълбали в челото му четири дълбоки прави бръчки. Малките му кафяви очи бяха тъжни от това безнадеждно дирене на изгубените семейни богатства. Микеланджело познаваше баща си като предпазлив човек, който заключва вратата с три ключа.

– Добро утро, татко.

Лодовико въздъхна:

– Ех, родил съм се твърде късно. Преди сто години Буонароти са привързвали лозите си с наденици.

Микеланджело наблюдаваше баща си, потънал в своята работа – унес по семейните хроники на Буонароти – Стария завет на неговия живот. Лодовико знаеше с какво е разполагало всяко поколение от рода – земя, къщи, предприятия, злато – до последния флорин. Историята на фамилията беше главното му занимание и всеки от синовете му трябваше да запамети това предание.

– Ние сме благородници – казваше им Лодовико. – Нашата фамилия е толкова стара, колкото и фамилиите на Медичи, Строци или Торнабуони. Името Буонароти съществува от триста години. – Тук той поривисто и гордо повишаваше глас: – Три века ние плащаме данъци във Флоренция!

В присъствието на баща си Микеланджело не биваше да сяда без разрешение, а когато го получи, трябваше да се поклони. Момчето бе научило по-скоро по задължение, отколкото от интерес, че когато гвелфите взели властта във Флоренция към средата на XIII в., фамилията Буонароти бързо се издигнала: през 1260 г. един Буонароти станал съветник на войската на гвелфите; през 1392 г. друг станал капитан във войската им; от 1343 до 1469 г. десет души от рода са били членове на флорентинския Приори, или градския съвет; от 1326 до 1475 г. осем са били *гонфалониери*, сиреч кметове на квартал „Санта Кроче“; между 1375 и 1473 г. дванайсет са влизали в Съвета на „Санта Кроче“, между които Лодовико и брат му Франческо, назначени през 1473. Западащата фамилия Буонароти бе получила по-

следното си официално признание през 1474 г., когато Лодовико го бяха назначили *подеста*, или магистрат на обединените села Карпезе и Кюзи ди Верна – горе в суровите Апенини, където Микеланджело се бе родил в общината по време на шестмесечното пребиваване на семейството там.

Бащата учеше Микеланджело, че трудът е под достойнството на благородния гражданин; ала синът бе забелязал, че Лодовико полага много повече труд да търси начини да икономисва пари, отколкото ако би се помъчил да ги спечели. В крепостта на Буонароти бяха останали само няколко източника, с които би могъл да преживява като благородник, при условие че не се разпуска. Но въпреки цялото изкуство и всеотдайност, които Лодовико влагаше в работата си, семейният капитал се топеше и топеше.

Както стоеше в нишата на високия прозорец, през който мартенското слънце стргваше кокалестите му рамене, Микеланджело се пренесе в техния дом в Сетиняно, кацнал над долината на Арно, спомни си времето, когато майка му беше жива. Тогава бе имало обич и смях; но майка му умря, когато той беше шестгодишен, а в отчаянието си баща му се затвори в своя кабинет. Цели четири години, през които леля му Касандра пое грижата за домакинството, Микеланджело беше самотен, нежелан от никого освен от баба си Мона Алесандра и от семейството на каменарите от насрещния хълм (жената на каменоделеца му беше дойка, когато майка му бе болна и не можеше да го кърми).

През тези четири години, докато баща му не се ожени повторно и Лукреция не настоя да се преместят във Флоренция, при всеки удобен случай той бягаше у семейство Тополино. Спускаше се през пшеничните ниви между сребристозелените маслини, пресичаше потока, който служеше и за граница на земите им, изкачваше отсрещния хълм и през лозята стигаше до двора на семейство Тополино. Тук той се залавяше мълчаливо за работа – дялаше пиетра серена от близката каменоломня и правеше от него строителен материал за някой нов флорентински дворец, изливайки мъката си в точните удари, които бе усвоил от каменоделеца още като съвсем малък, когато ведно с неговите деца бе получил чукче и длето, за да дяла отломъци.

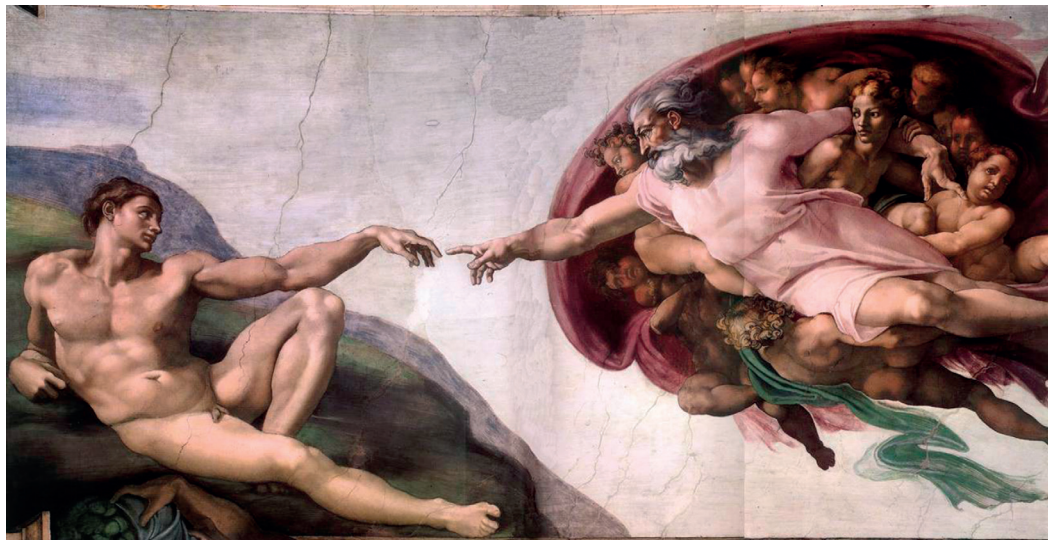
Микеланджело се сепна и се върна от каменоделнята в Сетиняно в този каменен дом на „Виа дел Ангуилара“.

– Татко, идвам от ателието на Доменико Гирландайо. Той се съгласи да ме приеме за ученик.

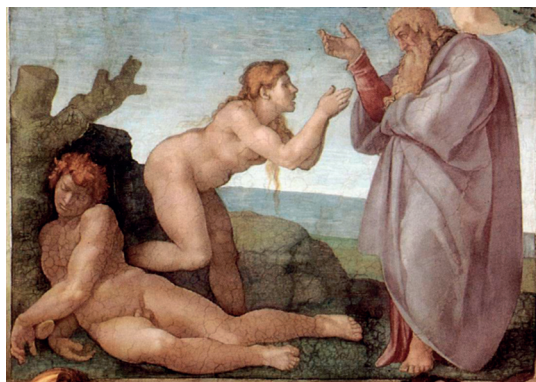

Гробницата на папа Юлий II
в базиликата „Сан Пиетро ин Винколи“ в Рим (1505–1545)

ФРЕСКИ НА СВОДА НА СИКСТИНСКАТА КАПЕЛА

„Сътворението на Адам“

„Сътворението на Ева“

„Първородният грях и прогонването на Адам и Ева от земния рай“